

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	3Cdo/90/2024
Identifikačné číslo spisu:	1518203699
Dátum vydania rozhodnutia:	26.05.2026
Meno a priezvisko:	JUDr. Marián Sluk
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2026:1518203699.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobcov 1/ Z., narodeného F. 2/ K. I., narodeného F., 3/ B. B., narodenej F., 4/ U. I., narodeného F., zastúpených spoločnosťou Michal Mrva- advokátska kancelária, s.r.o., Bratislava, Trenčianska 38, IČO: 50145860 proti žalovanému Urbárska spoločnosť „pozem. spol.“ Bratislava - Jarovce, Bratislava, Pílová 15, IČO: 30844037, zastúpenému spoločnosťou Legium, s. r. o., advokátska kancelária, Bratislava, Panenská 24, IČO: 36867870, o určenie vlastníckeho práva, vedenom na Okresnom súde Bratislava V (teraz Mestskom súde Bratislava IV) pod sp. zn. 56C/23/2018, o dovolaní žalobcov 1/ až 4/ proti rozsudku Krajského súdu v Bratislave z 30. novembra 2023 sp. zn. 6Co/90/2022, takto

rozhodol:

Rozsudok Krajského súdu v Bratislave z 30. novembra 2023 sp. zn. 6Co/90/2022 a rozsudok Okresného súdu Bratislava V z 11. januára 2022 sp. zn. 56C/23/2018 z r u š u j e a v e c v r a c i a súdu prvej inštancie na ďalšie konanie.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Bratislava V (ďalej len „súd prvej inštancie“ alebo „okresný súd“) rozsudkom z 11. januára 2022 sp. zn. 56C/23/2018 zamietol návrh žalobcov na prerušenie konania (I. výrok), žalobu zamietol (II. výrok) a žalovanému priznal voči žalobcom 1/ až 4/ nárok na náhradu trov konania v rozsahu 100 % (III. výrok).

1.1. Žalobcovia sa v konaní domáhali určenia, že sú podielovými spoluvlastníkmi nehnuteľností zapísaných na liste vlastníctva č. F. pre katastrálne územie W., obec S., okres O., a to nehnuteľností podrobne označených v žalobe, pričom žalobca 1/ mal byť podielovým spoluvlastníkom v podiele 6720/2765040 k celku, žalobca 2/ v podiele 16800/2765040 k celku, žalobkyňa 3/ v podiele 16800/2765040 k celku a žalobca 4/ v podiele 12600/2765040 k celku. Žalobu odôvodňovali tým, že právni predchodcovia žalobcov nadobudli vlastnícke právo k sporným nehnuteľnostiam v reštitučných konaniach vedených podľa § 4 ods. 1 a 2, § 6 ods. 1 písm. d) a e) a § 9 ods. 1 až 4 zákona č. 229/1991 Zb. v spojení s § 37 ods. 1 a 2 zákona č. 330/1991 Zb., pričom žalovaný ako právnická osoba podľa ich názoru nemohol byť oprávnenou osobou, ktorej by mohli byť predmetné nehnuteľnosti vydané. Tvrdili, že rozhodnutím katastrálneho orgánu z 19. júna 2001, ktorým boli na liste vlastníctva vykonané zmeny v prospech žalovaného, došlo k nezákonnému zásahu do ich vlastníckeho práva, keď žalobcovia a ich

právni predchodcovia boli z postavenia vlastníkov odstránení a boli ponechaní len v poznámke listu vlastníctva.

1.2. Súd prvej inštancie svoje rozhodnutie po právnej stránke odôvodnil ustanoveniami § 4 ods. 1 a 2, § 6 ods. 1 písm. d) a e) a § 9 ods. 1 až 4 zákona č. 229/1991 Zb. o úprave vlastníckych vzťahov k pôde a inému poľnohospodárskemu majetku (ďalej tiež len ako „zákon č. 229/1991 Zb.“), § 37 ods. 1 a 2 zákona č. 330/1991 Zb. o pozemkových úpravách, usporiadaní pozemkového vlastníctva, pozemkových úradoch, pozemkovom fonde a o pozemkových spoločenstvách (ďalej tiež len ako „zákon č. 330/1991 Zb.“), § 130 ods. 1 a § 134 ods. 1 zákona č. 40/1964 Zb., ktorým je Občiansky zákonník v znení neskorších predpisov (ďalej len „Občiansky zákonník“).

1.3. Vo veci samej okresný súd vychádzal z toho, že spoločné nehnuteľnosti bývalých urbárikov a obdobných právnych útvarov prešli v minulosti na iné subjekty a mohli byť následne vydávané v reštitučnom režime podľa § 4 ods. 1 a 2, § 6 ods. 1 písm. d) a e) a § 9 ods. 1 až 4 zákona č. 229/1991 Zb., modifikovanom ustanovením § 37 ods. 1 a 2 zákona č. 330/1991 Zb.. Uviedol, že pre úspech určovacej žaloby nestačilo spochybniť vlastnícke právo žalovaného, ale žalobcovia museli pozitívne preukázať, že práve oni alebo ich právni predchodcovia boli osobami, ktorým boli sporné nehnuteľnosti vydané. Podľa názoru okresného súdu z dikcie predložených rozhodnutí okresného úradu z rokov 1997 až 1999 nebolo možné bez ďalšieho spoľahlivo vyvodiť, že oprávnenými osobami boli práve žalobcovia alebo ich právni predchodcovia. Súčasne konštatoval, že žalobcovia nepreukázali, že by boli účastníkmi správnych konaní, prípadne že by si v zmysle § 37 ods. 2 zákona č. 330/1991 Zb. určili spoločného zástupcu na uplatnenie nároku na vydanie nehnuteľností.

1.4. Okresný súd ďalej uviedol, že ani prípadný nesprávny zápis žalovaného ako vlastníka by sám osebe nepreukazoval vlastnícke právo žalobcov. Pokiaľ ide o rozhodnutie katastrálneho orgánu z 19. júna 2001, súd konštatoval, že týmto rozhodnutím mal byť iba obnovený stav pred skorším chybným zápisom uskutočneným na podklade žiadosti žalovaného o evidovanie jeho členov. Námietky žalobcov smerujúce proti vnútorným pomerom žalovaného, proti jeho zakladacím dokumentom a proti súladu jeho postavenia s právnou úpravou pozemkových spoločenstiev považoval okresný súd za irelevantné, keďže podľa jeho názoru nepreukazovali vlastnícke právo žalobcov k sporným nehnuteľnostiam.

1.5. Okresný súd zároveň uzavrel, že aj keby žalovaný nenadobudol vlastnícke právo na základe reštitučných rozhodnutí a následných katastrálnych zápisov, došlo by k jeho nadobudnutiu vydržaním podľa § 130 ods. 1 a § 134 ods. 1 zákona č. 40/1964 Zb.. V tomto smere poukázal na to, že žalovaný odvodzoval svoje postavenie od právoplatných rozhodnutí správnych orgánov z rokov 1997 až 1999, ktoré boli podkladom zápisu v katastri nehnuteľností, a následne bol v svojej dobrej viere podľa názoru súdu utvrdený aj rozhodnutím katastrálneho orgánu z roku 2001. Okresný súd bol toho názoru, že v období rokov 2001 až 2011 nebola preukázaná žiadna skutočnosť, ktorá by objektívne narušila dobrú vieru žalovaného o tom, že mu sporné nehnuteľnosti patria, a preto dospel k záveru o úspešne vznesenej námietke vydržania.

2. Krajský súd v Bratislave (ďalej len „odvolací súd“) na základe odvolania žalobcov 1/ až 4/ rozsudkom z 30. novembra 2023 sp. zn. 6Co/90/2022 rozsudok súdu prvej inštancie v napadnutej časti podľa § 387 ods. 1 CSP potvrdil a žalovanému priznal voči žalobcom 1/ až 4/ nárok na náhradu trov odvolacieho konania v plnom rozsahu.

2.1. Odvolací súd sa stotožnil so záverom súdu prvej inštancie, že žalobcovia nepreukázali svoje tvrdené vlastnícke právo. Aj odvolací súd vychádzal z úpravy § 4 ods. 1 a 2, § 6 ods. 1 písm. d) a e) a § 9 ods. 1 až 4 zákona č. 229/1991 Zb. v spojení s § 37 ods. 1 a 2 zákona č. 330/1991 Zb. a poukázal na to, že vlastnícke právo reštituentov nevznikalo priamo zo zákona, ale až na základe príslušného správneho aktu. Zdôraznil, že v spore o určenie vlastníckeho práva bolo povinnosťou žalobcov preukázať, že oprávnenými osobami boli oni, respektíve ich právni predchodcovia, a nie iba spochybniť, že takouto osobou mohol byť žalovaný.

2.2. Odvolací súd v odôvodnení poukázal aj na skoršie skutkovo a právne príbuzné spory, najmä na konanie vedené na Okresnom súde Bratislava V pod sp. zn. 50C/249/2012, v ktorom sa iní členovia žalovaného domáhali určenia spoluvlastníckeho práva k tým istým nehnuteľnostiam, a na ďalšie súvisiace konanie o neplatnosť zámennej zmluvy. Uviedol, že z predložených listinných dôkazov, vrátane pozemkníkných zápisov, vyplývalo vlastníctvo W. združenia pre pasenie ako osobitného útvaru, nie individuálne zapísané spoluvlastnícke podiely jednotlivých žalobcov alebo ich právnych predchodcov. Za

danej dôkaznej situácie preto podľa názoru odvolacieho súdu žaloba, ako bola formulovaná, nemohla obstať.

2.3. Odvolací súd ďalej uviedol, že civilný súd mimo rámca správneho súdnictva nie je oprávnený vecne preskúmať správnosť správnych rozhodnutí, a žalobcovia preto nemohli byť úspešní len s argumentáciou, že žalovaný ako právnická osoba nemohol byť oprávnenou osobou podľa § 4 ods. 1 a 2 zákona č. 229/1991 Zb.. Za podstatné považoval, že žalobcovia nepredložili dostatočné dôkazy o tom, že by práve ich právnym predchodcom boli sporné nehnuteľnosti vydané. Za nedôvodnú označil aj námietku, že súd prvej inštancie rozhodol pri prvom pojednávaní, keďže podľa odvolacieho súdu bolo na žalobcoch, aby včas uplatnili všetky rozhodujúce skutkové tvrdenia a dôkazy. Na tomto základe rozsudok súdu prvej inštancie v napadnutej časti potvrdil.

3. Proti rozsudku odvolacieho súdu podali žalobcovia 1/ až 4/ dovolanie, prípustnosť ktorého vyvodzovali z § 420 písm. f) a § 421 ods. 1 písm. b) zákona č. 160/2015 Z. z.. Dovolaním napadli rozsudok odvolacieho súdu v celom rozsahu vrátane závislého výroku o trovách odvolacieho konania a navrhli, aby dovolací súd rozsudok odvolacieho súdu, ako aj rozsudok súdu prvej inštancie zrušil a vec vrátil na ďalšie konanie.

3.1. Dovolatelia namietali, že odvolací súd sa nedostatočne a nepresvedčivo vysporiadal s ich podstatnou argumentáciou, čím podľa ich názoru došlo k porušeniu ich práva na spravodlivý proces. Výtýkali mu formalistický postup, mechanickú aplikáciu práva a nekritické prevzatie záverov skoršieho konania vedeného pod sp. zn. 50C/249/2012 bez riadneho zohľadnenia osobitostí tejto veci. Namietali nedostatočné vysporiadanie sa s ich argumentom v odvolacom konaní, prečo sa súd pri hodnotení reštitučných rozhodnutí priklonil k záveru, že je nutné vyhodnotiť ich tak, aby odporovali zákonu a nie, aby boli so zákonom súladné. Ak totiž podľa zákona nebolo možné vydať nehnuteľnosti právnickým osobám, ale len fyzickým a zároveň mal súd pochybnosti o tom, či sú tieto rozhodnutia formulované precízne, je absolútne nedôvodné, aby súd favorizoval výklad predmetných rozhodnutí tak, aby boli v rozpore so zákonom. Postup súdu je v tomto smere nepochopiteľný, keď v prípade, ak podľa neho možno na správny akt nazerať dvomi spôsobmi, favorizuje jeho výklad contra legem a nie praeter legem. Uvedené je zarážajúce aj s ohľadom na skutočnosť, že v jednotlivých rozhodnutiach je výslovne konštatované, že oprávnené osoby si uplatnili v zastúpení (žalovaným resp. inou osobou), ktoré zastupoval predseda združenia M.. nárok na vydanie nehnuteľností. taktiež namietali nedostatočné vysporiadanie sa odvolacieho súdu, ako aj súdu prvej inštancie s námietkou, že žalovaný nemohol svoje vlastnícke právo odvodiť od rozhodnutí z rokov 1997 až 1999, nakoľko z týchto je celkom jednoznačné a zrejmé, že vlastníckymi boli právní predchodcovia žalobcov a 2 zo 4 týchto rozhodnutí boli vydané ešte pred vznikom žalovaného (je v nich spomenutý úplne iný subjekt), a že spoločná nehnuteľnosť je celkom logicky nespôsobilým predmetom vydržania pre pozemkové spoločenstvo, nakoľko toto združuje jej vlastníkov. Zásadne nesúhlasili s výkladom § 4 ods. 1 a 2 zákona č. 229/1991 Zb., § 37 ods. 1 a 2 zákona č. 330/1991 Zb. a § 2 ods. 1, § 4 ods. 1 a § 9 ods. 1 zákona č. 97/2013 Z. z., pričom zotrvali na názore, že oprávnenou osobou v reštitučnom konaní mohla byť len fyzická osoba, že ich právní predchodcovia boli podielníkmi na historickom pasienkovom majetku, a že žalovaný ako pozemkové spoločenstvo nemohol byť nositeľom vlastníckeho práva k spoločnej nehnuteľnosti v postavení výlučného vlastníka. Namietali nedostatočné vysporiadanie sa s ich argumentmi.

3.2. Dovolatelia zároveň namietali aj záver odvolacieho súdu o neunesení dôkazného bremena. Tvrdili, že ich právne nástupníctvo po pôvodných podielníkoch nebolo medzi stranami sporné, a že súdy neprípustne vniesli spornosť aj tam, kde ju žalovaný nenamietal. Podľa ich názoru bolo z reštitučných rozhodnutí dostatočne zrejmé, že nehnuteľnosti boli vydávané oprávneným osobám uvedeným v menovitom zozname urbárikov, pričom žalovaný, respektíve osoby zaň konajúce, vystupovali len ako zástupcovia týchto osôb. Dovolatelia preukázali, že sú nástupcami právneho subjektu, ktorému boli dotknuté pozemkové nehnuteľnosti odňaté a v spojení s argumentáciou smerujúcou ku katastrálnemu konaniu realizovanému je z pohľadu dovolateľov jednoznačne vyvoditeľné, komu svedčí vlastnícke právo k dotknutým nehnuteľnostiam. Na zápis vlastníckych práv slúži zápis v časti B listu vlastníctva a poznámka je iba ak informatívna bez toho, aby mohla zakladať práva takej intenzity, akým je vlastnícke právo k veci. Ak súd zmieňuje „špecifické určenie spoluvlastníckeho podielu“ nie je zrejmé, z akej praxe pri tomto konštatovaní vychádza. Naopak dovolatelia poukazujú na relevantnú katastrálnu prax, keď sa do časti B listu vlastníctva majú zapísať všetci vlastníci spoločnej veci s informatívnou poznámkou, že

nehnuteľnosti tvoria spoločnú nehnuteľnosť špecifikovaného spoločenstva, a nie právnická osoba - spoločenstvo. Pokiaľ sa v ods. 25 napadnutého rozhodnutia spomína zápis v pozemkovej knihe „v prospech jaroveckého združenia pre pasenie“, tak v tomto smere zostala celkom opomenutá argumentácia (a efektívne vysporiadanie sa s ňou) smerujúca k popretiu právneho nástupníctva žalovaného a súčasne dovolatelia sú toho názoru, že ich právnym predchodcom boli sporné nehnuteľnosti vydané (viď reštitučné rozhodnutia, z ktorých je zrejmé, že sporné nehnuteľnosti sa vydávajú oprávneným osobám, ktoré sú uvedené v menovitom zozname urbárikov) a nebolo rozporované ich právne nástupníctvo. Predkovia (predchodcovia) dovolateľov boli podielníkmi na W. združení pre pasenie a toto združenie je vlastne právnym predchodcom dovolateľov, a to na základe už citovaného § 37 ods. 1 zákona č. 330/1991 Zb., prostredníctvom ktorého boli v slovenskom právnom poriadku zo zákona zmenené užívacie podiely členov pozemkových spoločenstiev na spoluvlastnícke na spoločnej nehnuteľnosti. Z titulu následnej sukcesie do práv tohto združenia sú nepochybne práve dovolatelia oprávnenými subjektmi z hľadiska práv a povinností združenia, ktoré bolo ich právnym predchodcom. Osobitne namietali aj spôsob, akým súdy pristúpili k rozhodnutiu katastrálneho orgánu z roku 2001, keď podľa dovolateľov išlo o nezákonnú zmenu zápisu vlastníckeho práva pod zámienkou opravy chyby v katastrálnom operáte.

3.3. Napokon dovolatelia spochybnili aj alternatívny právny záver o vydržaní vlastníckeho práva žalovaným. V tejto súvislosti namietali nesprávny výklad § 130 ods. 1 a § 134 ods. 1 zákona č. 40/1964 Zb. a uvádzali, že žalovaný nemohol byť dobromyseľným držiteľom sporných nehnuteľností, keďže už z jeho zakladacích dokumentov a z právnej úpravy pozemkových spoločenstiev podľa § 2 ods. 1, § 4 ods. 1 a § 9 ods. 1 zákona č. 97/2013 Z. z. muselo byť zrejmé, že členmi spoločenstva sú vlastníci podielov na spoločnej nehnuteľnosti, a že samotné spoločenstvo nemôže vystupovať ako výlučný vlastník spoločnej nehnuteľnosti. Aj z tohto dôvodu považovali záver o oprávnenej držbe žalovaného za neudržateľný.

4. Žalovaný vo vyjadrení k podanému dovolaniu žalobcov navrhol, aby dovolací súd dovolanie podľa § 448 CSP zamietol ako nedôvodné a priznal žalovanému nárok na náhradu trov dovolacieho konania voči žalobcom v rozsahu 100 %.

4.1. Žalovaný sa v plnej miere pridŕžoval svojich predchádzajúcich písomných vyjadrení a prednesov, pričom rozsudky súdu prvej inštancie aj odvolacieho súdu považoval za vecne správne, zákonné a spravodlivé. Poukázal na to, že žalobcovia, respektíve iní s nimi spriaznení členovia žalovaného, vedú so žalovaným obdobné spory na rovnakom skutkovom a právnom základe už viac ako dvanásť rokov (napríklad právoplatne skončený spor sp. zn. 50C/249/2012). Zdôraznil, že žalobcovia v dovolaní neuviedli žiadne nové skutočnosti, iba zopakovali svoju doterajšiu argumentáciu, s ktorou sa už presvedčivo a vyčerpávajúco vysporiadali súdy nižších inštancií, pričom tieto žaloby opakovane označili za zjavne nedôvodné.

4.2. K namietanému vlastníckemu právu žalovaný uviedol, že žalobcovia ani v jednom z konaní nepreukázali, že žalovaný nie je vlastníkom sporných nehnuteľností, a už vôbec nevyprodukovali žiadny dôkaz, z ktorého by bolo možné odvodiť ich vlastné vlastníctvo k týmto nehnuteľnostiam. Za neobhájiteľnú označil argumentačnú konštrukciu žalobcov, podľa ktorej, ak žalovaný nie je vlastníkom, automaticky sa ním stávajú oni. Žalovaný tiež vyjadril nepochopenie nad tým, prečo žalobcovia spochybňujú správnosť reštitučných rozhodnutí po takmer dvadsiatich rokoch od ich vydania, keď v čase ich vydania nevyužili dostupné riadne opravné prostriedky ani možnosť podať správnu žalobu. Poukázal na to, že správnosť týchto reštitučných rozhodnutí bola potvrdená nadobudnutím ich právoplatnosti, následným zápisom do katastra nehnuteľností, ako aj v niekoľkých predchádzajúcich súdnych konaniach.

4.3. Žalovaný sa plne stotožnil so záverom súdu prvej inštancie (bod 47. odôvodnenia), že aj keby oprávnenými osobami na vydanie predmetných nehnuteľností boli žalobcovia, a nie žalovaný, neznamenovalo by to, že by sa na miesto žalovaného stali vlastníkmi práve oni. V takom prípade by vlastníkmi zostali predchádzajúce subjekty zapísané na listoch vlastníctva pred reštitúciou (Poľnohospodárske Q.). K otázke vydržania vlastníckeho práva žalovaný dodal, že tento spôsob nadobudnutia uvádzal v konaní len ako alternatívu pre prípad, ak by sa preukázalo, že vlastníctvo nenadobudol reštitučným rozhodnutím. Keďže však jeho spôsob nadobudnutia vlastníctva reštitúciou nebol úspešne spochybnený, nepovažoval za potrebné sa k vydržaniu ďalej obšírne vyjadrovať.

5. Najvyšší súd ako súd dovolací (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podala advokátom zastúpená (§ 429 ods. 1 CSP) strana sporu, v ktorej neprospech bolo rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), v zákonnej lehote (§ 427 ods. 1 CSP), skúmal či sú splnené aj ďalšie podmienky dovolacieho konania a predpoklady prípustnosti dovolania.

6. Podľa § 419 CSP proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné sú vymenované v § 420 a § 421 CSP.

7. Dovolatelia vyvodzujú prípustnosť dovolania z ustanovenia § 420 písm. f) CSP, podľa ktorého dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej, alebo ktorým sa konanie končí, ak súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces. Tento dovolací dôvod vymedzila konštatovaním, že súdy nižších inštancií v rozhodnutiach nedali dostatočnú odpoveď ohľadom neakceptovania jej námietky, že tu ide o prípad relatívnej neplatnosti zmlúv o prevode obchodných podielov pre neudelenie jej súhlasu s takým prevodom. Dovolací súd cez prizmu v dovolaní uplatnených dovolacích námietok skúmal, či došlo k dovolateľkou namietanej procesnej vade.

7.1. Podstatou práva na spravodlivý súdny proces je možnosť fyzických a právnických osôb domáhať sa svojich práv na nestrannom súde a v konaní pred ním využívať všetky právne inštitúty a záruky poskytované právnym poriadkom. Integrálnou súčasťou tohto práva je právo na relevantné, zákonu zodpovedajúce konanie súdov a iných orgánov Slovenskej republiky (I. ÚS 26/94), v ktorom sa uplatnia všetky zásady súdneho rozhodovania v súlade so zákonmi a pri aplikácii ústavných princípov. Pod porušením práva na spravodlivý proces (vo všeobecnosti) treba rozumieť taký postup súdu, ktorým sa účastníkom konania znemožní realizácia tých procesných práv, ktoré im právna úprava priznáva za účelom zabezpečenia spravodlivej ochrany ich práv a právom chránených záujmov. Ide napr. o právo na verejné prejednanie sporu za prítomnosti strán sporu, právo vyjadriť sa ku všetkým vykonaným dôkazom, právo na zastúpenie zvoleným zástupcom, právo na riadne odôvodnenie rozhodnutia, na predvídateľnosť rozhodnutia, na zachovanie rovnosti strán v konaní, na relevantné konanie súdu spojené so zákazom svojvoľného postupu a so zákazom denegatio iustitiae (odmietnutie spravodlivosti).

7.2. Dovolatelia právo na odôvodnenie rozhodnutia spájajú s odpoveďou na námietku (kvalitatívnym vysvetlením), akým spôsobom súd dospel k záveru o neexistencii ich podielového spoluvlastníctva k spoločnej nehnuteľnosti v kontexte nemožnosti ich zápisu ako vlastníkov spoločnej nehnuteľnosti do časti B listu vlastníctva v katastri nehnuteľností. Pokiaľ dovolatelia atakujú a dožadujú sa odpovedí na ich odvolacie námietky (ohľadom poskytnutia vysvetlenia ako konkrétnych odpovedí), k tomu dovolací súd poznamenáva, že úlohou dovolacieho súdu v zmysle § 420 písm. f) CSP nie je skúmať, či zo strany súdu boli poskytnuté vecne správne odpovede, ale či nastolené otázky relevantného významu pre vec boli zodpovedané dostatočne vyčerpávajúco.

8. V posudzovanej veci je zo žaloby zrejmé, že žalobcovia svoje vlastnícke právo k spoločnej nehnuteľnosti odvodzujú od rozhodnutí o vlastníctve bývalého Okresného úradu Bratislava V, odbor pozemkový, poľnohospodárstva a lesného hospodárstva vydaných v rámci reštitučného konania č. 1134/91, 1134/92 (obnova vlastníctva k pozemkom), na základe ktorých boli podľa zákona č. 229/1991 Zb. vydané pozemkové nehnuteľnosti a bolo priznané vlastnícke právo k dotknutým nehnuteľnostiam zapísaný na liste vlastníctva č. F. pre k. ú. W.. Špecifikum uvedeného sporu spočíva v tom, že aj protistrana, žalovaný svoje vlastnícke právo k spoločnej nehnuteľnosti odvodzuje od toho istého nadobúdacieho titulu t. j. od tých istých rozhodnutí o vlastníctve bývalého okresného úradu vydaných v reštitučnom konaní č. 1134/91, 1134/92. Podstata nezhody medzi stranami spočíva v rozdielnom výklade predmetných rozhodnutí vzhľadom na v rozhodnutiach použité slová a následný zápis vlastníctva do katastra nehnuteľností, teda či tieto rozhodnutia priznali vlastnícke právo k sporným nehnuteľnostiam právnym predchodcom žalobcov alebo žalovanému. Okresný súd v ods. 47 odôvodnenia uviedol, že nepatrí do právomoci súdov v civilnom sporovom konaní (§ 3 CSP) skúmať správnosť administratívnoprávnych aktov, ich prieskum je vyhradený správnym orgánom v rámci konania o riadnych alebo mimoriadnych opravných prostriedkoch, prípadne konania o proteste

prokurátora alebo súdom v správnom súdnom konaní. Odvolací súd v ods. 26 len stručne bez bližšieho vysvetlenia zopakoval názor, že mimo rámec správneho súdnictva nie je oprávnený skúmať vecnú správnosť správneho aktu. Z odôvodnenia je zrejmé, že pod správnymi aktami mali oba sudy na mysli práve rozhodnutia vydané v reštitučnom konaní (nie v katastrálnom konaní). Dovolatelia v dovolaní uviedli, že „nežiadali o prieskum správneho aktu mimo správneho súdnictva, ale o efektívne voľné hodnotenie predloženého dôkazného prostriedku (prostriedkov) a vysporiadanie sa s ním v interpretačnej a aplikačnej rovine rozhodovacieho procesu“. Žalobcovia konštatovali, že využili všetky právne možnosti riešenia nezhody mimo súdneho konania, ktoré mali k dispozícii, (žiadosť o opravu chyby v katastri nehnuteľností adresovaná katastrálnemu orgánu) a napokon im zostala aj na podklade informácie od katastrálneho úradu iba možnosť podať vlastnícku žalobu a dosiahnuť tak zápis svojho (spolu) vlastníckeho práva do katastra nehnuteľností. Dovolací súd v tejto súvislosti uvádza, že súdne rozhodnutia majú v otázkach vlastníctva prednosť pred rozhodnutím administratívneho orgánu. V danej veci predmetom sporu resp. predmetom argumentácie žalobcov, ako už bolo vyššie uvedené, nebola otázka zákonnosti a správnosti rozhodnutia správneho (reštitučného) orgánu, ale otázka výkladu tohto rozhodnutia v tom zmysle, komu bolo predmetným rozhodnutím priznané vlastnícke právo k sporným nehnuteľnostiam. Je prirodzené, že pri výklade rozhodnutí, ktoré sú nadobúdacím titulom vlastníckeho práva k nehnuteľnostiam, je potrebné zohľadniť právny režim, ktorým sa dotknuté nehnuteľnosti t. j. spoločné nehnuteľnosti v pozemkových spoločnostiach spravujú resp. spravovali čase vydania predmetných rozhodnutí. Odpoveď okresného súdu ako aj odvolacieho súdu s tým, že ide o preskúmanie správneho rozhodnutia, nesmerovala k vyriešeniu podstaty sporu, a zároveň bola zmätočná vzhľadom na ďalší obsah odôvodnení napadnutých rozhodnutí, v ktorých sa napriek uvedenému názoru oba sudy otázkou právneho režimu niekdajších urbáriátov a pozemkových spoločností (sčasti) zaoberali.

9. V nadväznosti na právo na odôvodnenie rozhodnutia je dôležité rešpektovať postup v rozhodovaní zachovávajúci princíp právnej istoty, podľa ktorého obdobné situácie majú byť posudzované rovnako, resp. ak sú riešené odchylným spôsobom, musí byť tento odklon dostatočne a objektívne i rozumne odôvodnený (porovnaj čl. 2 v spojení s § 393 ods. 3 CSP). V tomto kontexte dovolací súd zvýrazňuje dovoláciu námietku spočívajúca v poukaze dovolateľov na relevantnú katastrálnu prax, keď v prípade spoločných nehnuteľností sa do časti B listu vlastníctva zapisujú všetci vlastníci spoločnej veci s informatívnou poznámkou, že nehnuteľnosti tvoria spoločnú nehnuteľnosť špecifikovaného spoločenstva a nie právnická osoba - spoločenstvo. Odvolací súd ako aj okresný súd sa v odôvodnení rozsudkov nevysporiadal s námietkou žalobcov s poukazom na katastrálnu prax v oblasti evidovania vlastníctva pozemkových spoločností vychádzajúcu z osobitnej právnej úpravy subjektov vlastníctva pôdy, ak týmto subjektom je člen urbárskeho a podobného spoločenstva. Pretože reštitučnými predpismi sa umožnilo obnovenie urbáristov, komposesorátov a podobných spoločností, boli prijaté právne predpisy upravujúce ich právny režim z hľadiska právnej subjektivity. Ide o zákon č. 187/1993 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 330/1991 Z. z., potom zákon č. 181/1995 Z. z. o pozemkových spoločnostiach (platný a účinný v rozhodnom období vydania reštitučných rozhodnutí), a napokon aktuálny zákon č. 97/2013 Z. z., ktorými sa upravili právne pomery týchto tradičných slovenských pozemkových útvarov. Podľa všetkých uvedených právnych úprav spoločenstvo nie je vlastníkom pozemkov, pôdy. Platí, že člen urbárskeho, komposesorátneho a podobného pozemkového spoločenstva je súkromným individuálnym vlastníkom svojho podielu ku spoločne užívaným pozemkom. Urbárske, (komposesorátne a pod.) spoločenstvo nie je vlastníkom spoločných pozemkov. Preto ani urbáriát nie je oprávnenou osobou pri reštitúciách, oprávnenou osobou je každý jednotlivý urbárnik so svojím vymedzeným podielom (pozri Pozemkové zákony - úplný výklad zákonov pre podnikateľov a občanov. EPP č. 14 - 15/95, str. 40; tiež rozhodnutia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 8Sžr/91/2016, 1Sžr/95/2011). Danou právnou úpravou sa odvolací súd napriek opakovanej námietke žalobcov a napriek jej významu pre riešenie rozhodnej právnej otázky, výkladu vydaných reštitučných rozhodnutí, ktoré sú nesporne nadobúdacím titulom vlastníctva k spoločnej nehnuteľnosti, nezaoberal, ani sa s ňou osobitne nevysporiadal. Rovnako sa nevysporiadal ani s argumentáciou žalobcov s poukazom na § 4 zákona č. 229/1991 Zb., podľa ktorého oprávnenou osobou na vydanie nehnuteľnosti v rámci konania o obnove vlastníctva mohla byť len fyzická osoba, a nie právnická osoba.

10. Okresný súd v odôvodnení svojho rozhodnutia uviedol, že aj keby žalovaný nebol, resp. nemal byť účastníkom správnych konaní, neznamenaloby to bez ďalšieho, že účastníkom boli žalobcovia (ich právni predchodcovia) a zamietavé rozhodnutie založil na neunesení dôkazného bremena žalobcami, nakoľko bez pochybností nepreukázali, že by boli oprávnenými osobami podľa zákona č. 229/1991 Zb. na základe samostatných reštitučných konaní, a že sú bez všetkých pochybností spoluvlastníkmi predmetných nehnuteľností. Dovolatelia v odvolaní voči uvedenému názoru okresného súdu namietali a tvrdili, že to, že sa vlastníkami sporných nehnuteľností stali ich právni predchodcovia, a že od nich tieto nadobudli, majú za celkom jednoznačne preukázané jednak z použitých slov z časti rozhodnutí, v ktorých sa uvádza, že oprávneným osobám (viď plurál) sa priznáva vlastnícke právo k nehnuteľnostiam, z predložených dôkazných prostriedkov - menovitého zoznamu urbárikov - oprávnených osôb s vyčíslením ich podielu, ktorý je neoddeliteľnou súčasťou výroku reštitučných rozhodnutí, ako aj z postupu žalovaného v spore, ktorý podľa nich nespochybňoval ich právne nástupníctvo ani to, že ich právni predchodcovia boli účastníkmi reštitučných konaní. Poukazovali tiež na to, že priamo z rozhodnutí vyplýva, že žalovaný bol v reštitučnom konaní len splnomocnený. Odvolací súd sa však v odôvodnení svojho rozhodnutia s uvedenými konkrétnymi námietkami dovolateľov týkajúcimi sa jazykového výkladu rozhodnutí pozemkového úradu, ako aj ich výkladu vo svetle príslušných právnych úprav, a zároveň dôkaznými prostriedkami predloženými za účelom preukázania vlastníckeho práva žalobcov, ako aj skutočnosťami z nich zistenými, nevysporiadal. V ods. 22 odôvodnenia napadnutého rozsudku citoval odôvodnenie rozsudku Krajského súdu v Bratislave zo dňa 14. 10. 2015 sp. zn. 4Co/163/2015 a konštatoval výsledok rozhodnutia vo veci vedenej na bývalom Okresnom súde Bratislava V pod. sp. zn. 41C/246/2012. V odôvodnení svojho rozhodnutia neuviedol, či a z akých dôvodov považuje výsledok uvedených konaní a odôvodnenie citovaných rozhodnutí za odpoveď na vznesené odvolacie námietky žalobcov. V ods. 25 odôvodnenia rozsudku na doplnenie uviedol, že „žalobcovia by pre úspech v spore museli preukázať, že boli práve oni osobami oprávnenými podľa zákona č. 229/1991 Zb., teda že v ich prospech alebo v prospech ich právnych predchodcov boli pozemky v príslušných spoluvlastníckych podielov zapísané v pozemkovej knihe. ... Vo výpise z pozemkovej knihy nie sú zmienky o jednotlivých žalobcoch ako podielových spoluvlastníkoch a výške ich podielov, resp. ich právnych predchodcov, ale o „právnej osobe“ jarovecké združenie.“ Odvolací súd tak zrejme prijal názor o právnom nástupníctve žalovaného po jaroveckom združení pre pasenie zapísanom v pozemkovej knihe bez toho, aby sa vypořiadal s argumentáciou dovolateľov, že toto združenie je právnym predchodcom žalobcov, nie žalovaného, a to na základe § 37 ods. 1 zákona č. 330/1991 Zb., prostredníctvom ktorého boli v slovenskom právnom poriadku zo zákona povýšené užívacie práva alebo iné práva na spoločných nehnuteľnostiach na spoluvlastnícke právo (porovnaj Gaisbacher, J.: Základy pozemkového práva. Komentár. 2. vydanie. Hurá, 2003, str. 197).

11. Odvolací súd sa v odôvodnení svojho rozhodnutia vôbec nezmieňuje, a teda ani nevyporiadava s odvolacou námietkou žalobcov voči záveru okresného súdu o nadobudnutí vlastníckeho práva žalovaným k spoločnej nehnuteľnosti vydržaním, hoci dovolatelia s týmto záverom v dovolaní polemizujú. Z odôvodnenia rozsudku odvolacieho súdu je však zrejmé, že odvolací súd nevyužil postup podľa § 387 ods. 2 CSP, teda nestotožnil sa s rozhodnutím súdu prvej inštancie v celom rozsahu. Je tak možné dôvodiť, že s uvedeným záverom okresného súdu sa odvolací súd nestotožnil.

12. Dovolatelia namietajú voči názoru odvolacieho súdu, že „vydaním sporných pozemkov urbárskej spoločnosti reštitučnými rozhodnutiami, jeho členovia (urbárici) nadobudli podiel na tomto majetku (vydaných pozemkoch), čo je zrejmé aj z príslušných listov vlastníctva. Ide však o špecifické určenie spoluvlastníckeho podielu na všetkých vydávaných nehnuteľnostiach spolu, ktoré však individuálne (z pohľadu každého jednotlivého urbárika) nie je vykonateľné.“ Poukazujú, že nemožno akceptovať ani to, že by v prípade zápisu „do poznámky“ mohlo ísť o zápis podielnikov ako vlastníkov, nakoľko na to štandardne slúži zápis v časti B listu vlastníctva v prísl. časti mimo poznámky, ktorá je informatívneho charakteru bez toho, aby mohla zakladať práva takej intenzity, akým je vlastnícke právo k veci. Uvedený záver odvolacieho súdu je nezrozumiteľný, odvolací súd ho bližšie nevysvetľuje a nepodporuje konkrétnou argumentáciou s poukazom na ustanovenia právnych predpisov upravujúcich či už pozemkové spoločenstvá alebo kataster nehnuteľností, prípadne poukazom na katastrálnu prax. Odvolací súd sa tejto súvislosti nevysporiadal s poukazom dovolateľov na § 13 zákona č. 181/1995 Z. z.

upravujúci majetok pozemkového spoločenstva, podľa ktorého spoločenstvo hospodári a) alebo, b) s majetkom, ktorý vo vlastníctve spoločenstva, ako kapitál (napr. zisky z nájmu, z predaja drevnej hmoty a to deje, dary a príspevky a iný príjem).

13. V posudzovanom prípade odvolací súd (obdobne i súd prvej inštancie) svoje rozhodnutie neodôvodnil spôsobom, ktorým by poskytol presvedčivé odpovede na všetky právne a skutkovo relevantné otázky uplatnené odvolateľmi (žalobcami), čím svojím postupom založil procesnú vadu zmätočnosti v zmysle § 420 písm. f) CSP. Iba tým, že súd v rozhodnutí náležite zareaguje na argumenty strany sporu, dá najavo, že sa zaoberal jej argumentami a návrhmi, proces právnej argumentácie (diskurz medzi súdom i strany sporu) má byť dialógom. Nezaobranie sa takými argumentami je nezlučiteľné s ideou spravodlivého procesu. Absencia vysporiadania sa odvolacieho súdu v jeho rozsudku s takými odvolacími námietkami, ktoré bez ďalšieho nebolo možné označiť za nepodstatné, je tak závažným nedostatkom rozhodnutia (a zásahu do procesných práv strany sporu), ktorého intenzita zakladá porušenie práva na spravodlivý súdny proces.

14. Vychádzajúc z vyššie uvedeného právneho názoru dovolací súd dospel k záveru, že dovolanie je prípustné a zároveň dôvodné, a teda je potrebné napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu zrušiť (§ 449 ods. 1 CSP) a vec mu vrátiť na ďalšie konanie (§ 450 CSP). Keďže nápravu nemožno dosiahnuť iba zrušením rozhodnutia odvolacieho súdu, dovolací súd zrušil aj rozhodnutie súdu prvej inštancie (§ 449 ods. 2 CSP) a vec mu vrátil na ďalšie konanie (§ 450 CSP).

15. Najvyšší súd nepovažuje za potrebné sa bližšie zaoberať ďalšími námietkami dovolateľov vrátane námietok nesprávneho právneho posúdenia podľa § 421 CSP pre jeho predčasnosť, práve vzhľadom na vrátenie veci odvolaciemu súdu a súdu prvej inštancie na ďalšie konanie.

16. Ak bolo rozhodnutie zrušené a ak bola vec vrátená na ďalšie konanie a nové rozhodnutie, odvolací súd je viazaný právnym názorom dovolacieho súdu (§ 455 CSP). Ak dovolací súd zruší rozhodnutie a ak vráti vec odvolaciemu súdu na ďalšie konanie, rozhodne tento súd o trovách pôvodného konania a o trovách dovolacieho konania (§ 454 ods. 3 CSP).

17. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.